

Datum : 5 november 2003
Dienst/sector : WEM/MBA
Registratienummer : 2002WEM003856i

Nummer PS : PS2003WEM02
Commissie : WEM/REG
Portefeuillehouder : A. Kamp

Titel : Beleidsnotitie Actief bodembeheer Rijntakken

Inhoudsopgave

Samenvatting,	pag. 1
Ontwerpbesluit	pag. 3
Toelichting	pag. 5

Bijlage(n):

1. Beleidsnotitie Actief bodembeheer Rijntakken (inclusief toelichting en bijlagen) bijgevoegd
2. MER Actief bodembeheer Rijntakken ligt ter inzage
3. Reactienotia ABR ligt ter inzage
4. Toetsingsadvies Commissie Mer ligt ter inzage

Samenvatting (inclusief communicatie):

Bij rivierverruimingsprojecten in het kader van "Ruimte voor de Rivier" komen enorme hoeveelheden uiterwaardengrond vrij. Het beleid Actief bodembeheer Rijntakken (ABR) maakt het mogelijk om deze grond tegen aanvaardbare kosten en onder milieuhygiënische randvoorwaarden binnen het riviersysteem (buitendijks) te verwerken. Met alle betrokken partijen is hierover overeenstemming.

Dit beleid komt er op neer dat verontreinigde uiterwaardengrond kan worden toegepast binnen het riviersysteem door gebruik als bodem of bouwstof, dan wel geborgen kan worden in putten. Ook blijft het storten (in grootschalige stortplaatsen) buiten het rivierbed mogelijk. In specifieke gevallen mag, onder voorwaarden, ook klasse 4 grond als bodem worden toegepast. Dit beleid is een nadere invulling van bestaand afvalstoffenbeleid en van in ontwikkeling zijnd bodembeleid (actief bodembeheer).

Onderdelen van het beleid zijn m.e.r.-plichtig. Er is daarom voor het beleid een MER opgesteld. In april 2002 hebben gedeputeerde staten de beleidsnotitie in ontwerp en het bijbehorende MER vastgesteld. Inmiddels is het toetsingsadvies van de commissie MER ontvangen en heeft het ontwerpbesluit ter visie gelegen. De vaststellingprocedure wordt gezamenlijk doorlopen door drie provincies (Gelderland, Overijssel en Utrecht) en het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. Het beleid wordt ter vaststelling voorgelegd aan Provinciale Staten van de betrokken provincies en aan de staatssecretaris van V&W. Na vaststelling vormen de beleidsregels het beleids- en beoordelingskader voor de colleges van GS en de staatssecretaris van V&W voor het gebruik van hun respectieve bevoegdheden op grond van de Wm, Wvo en Wbb.

Advies

Voorgesteld wordt:

- 1 de beleidsnotitie Actief bodembeheer Rijntakken (inclusief nota van toelichting) vast te stellen;
- 2 de reactie-nota Actief bodembeheer Rijntakken vast te stellen;

Ontwerp-besluit

Besluit van GS van 5 november 2002 nr. 2002WEM003853i, houdende het vaststellen van de beleidsnotitie Actief bodembeheer Rijntakken.

Provinciale staten van Utrecht;

Op het voorstel van gedeputeerde staten van 5 november 2002, dienst/sector WEM/MBA;

Gelezen het advies van de commissie Water en Milieu/Ruimte en Groen;

Overwegende het belang van de veiligheid, binnen milieuhygiënische randvoorwaarden en binnen aanvaardbare kosten;

Gelet op artikel 4.81, lid 1 van de Algemene wet bestuursrecht;

Besluiten:

ARTIKEL 1

- De beleidsnotitie Actief bodembeheer Rijntakken vast te stellen zoals weergegeven in de bijlage bij dit besluit.
- de reactie-nota Actief bodembeheer Rijntakken vast te stellen zoals weergegeven in de bijlage bij dit besluit;

voorzitter,

griffier,

Toelichting

Inleiding

Ter voorkoming van overstromingsgevaar zullen er de komende jaren in het rivierbed van de grote rivieren op grote schaal inrichtingsmaatregelen worden uitgevoerd ("Ruimte voor de rivier"). Bij de uitvoering van de geplande inrichtingsmaatregelen komen zulke grote hoeveelheden door de rivier verontreinigde uiterwaardengrond vrij, dat het milieuhygiënisch en economisch onmogelijk is al deze grond naar een locatie buiten het gebied te transporteren en daar te verwerken of te storten. Bovendien is het ondoelmatig, omdat er sprake van is herverontreiniging door bij hoog water binnenstromend verontreinigd riviersediment. Door het nemen van de inrichtingsmaatregelen verbetert op de langere termijn de bodemkwaliteit van de uiterwaarden.

In 1998 hebben de ministers van V&W en VROM, mede namens de minister van LNV, alsmede het IPO-MW de beleidsnotitie "Actief bodembeheer rivierbed" vastgesteld. De Tweede Kamer heeft met die notitie ingestemd. De notitie geeft landelijk beleid voor het omgaan met diffuus verontreinigd riviersediment, dat vrijkomt bij de uitvoering van de inrichtingsmaatregelen in het rivierbed van de grote rivieren (kortweg actief bodembeheer in het rivierbed genoemd). In de beleidsnotitie is opgenomen dat per regio (Maas, Rijnakken) een gebiedsgerichte uitwerking van het landelijk beleid wordt opgesteld.

De provincies Gelderland, Utrecht en Overijssel en Rijkswaterstaat (RWS) directie Oost-Nederland hebben het landelijk beleid actief bodembeheer rivierbed voor de Rijnakken uitgewerkt tot een ontwerpbeleidsnotitie Actief bodembeheer Rijnakken (ABR). De provincies Gelderland, Limburg en Noord-Brabant en RWS directie Limburg hebben het landelijk beleid voor het Maasdal uitgewerkt tot een ontwerpbeleidsnotitie Actief bodembeheer Maas (ABM).

De te volgen procedure

Conform de procedure van afdeling 3.4 uit de Algemene wet bestuursrecht wordt de Beleidsnotitie Actief bodembeheer Rijnakken door provinciale staten vastgesteld en daarna gepubliceerd. Hierbij trekken de betrokken bevoegde gezagen gezamenlijk op. Deze werkwijze vereist een zorgvuldige afstemming en coördinatie.

Op 9 april 2002 hebben wij de beleidsnotitie als ontwerp vastgesteld inclusief het milieu-effectrapport. Op 17 juli 2002 heeft de commissie MER een positief toetsingsadvies uitgebracht. De stukken hebben van 1 mei 2002 tot 21 juni 2002 ter inzage gelegen. De daarop ingekomen reacties zijn verwoord in de reactienota. De beleidsnotitie wordt nu aan u voor besluitvorming voorgelegd.

De inhoud van de beleidsregels

Het beleid en de wetgeving voor actief bodembeheer zijn nog in ontwikkeling. De verwachting is dat de wetgeving meer in lijn zal worden gebracht met de in de beheerspraktijk ontwikkelde ideeën en opgedane ervaringen met betrekking tot actief bodembeheer. Vooruitlopend daarop bestaat er, gezien de hiervoor beschreven veiligheidsproblematiek, dringende behoefte om bij de uitvoering van de inrichtingsmaatregelen in het rivierbed van de grote rivieren nu al met actief bodembeheer te kunnen werken. De beleidsnotitie heeft tot doel hiervoor het kader te scheppen, binnen de huidige juridische mogelijkheden. Met de beleidsnotitie wordt binnen het huidige bestuurlijk juridische kader gebleven. Alleen voor wat betreft de saneringsdoelstelling ingevolge de Wbb wordt overeenkomstig het beleid voor de landbodem vooruitgelopen op de in voorbereiding zijnde regelgeving.

De beleidsnotitie komt in hoofdlijnen op het volgende neer:

1. we accepteren dat het rivierbed van de Rijnakken (ernstig) verontreinigd is;
2. we onderkennen dat volledige sanering van het rivierbed onmogelijk en ondoelmatig is;
3. we beoordelen deze bodemverontreiniging niet primair op gehalten, maar op risico's voor mens en milieu in relatie tot de herverontreiniging;
4. hergebruik van diffuus verontreinigde uiterwaardengrond als bodem of bouwstof, dan wel berging ervan in putten wordt mogelijk gemaakt.

Vershil voorontwerp en ontwerp-beleidsnotitie

(februari 2001 - april 2002).

Een belangrijk verschil tussen het voorontwerp ABR en het ontwerp is dat bij het voorontwerp uitsluitend gekeken is naar de vrijkomende grond en de bestemmingen terwijl bij het ontwerp ook rekening gehouden is met de achterblijvende bodem. Voor deze achterblijvende bodem gelden de Bodemgebruikswaarden (BGW) of het Herverontreinigingsniveau (HVN) (=bodemsaneringdoelstelling). Dit betekent dat daar waar het voorontwerp nog de mogelijkheid bood om gebiedseigen kwaliteit toe te passen, bij het ontwerp moet worden voldaan aan de bodemsaneringdoelstelling. Daarnaast bood het voorontwerp de mogelijkheid om ernstig verontreinigde grond (mits gebiedseigen) te gebruiken als bouwstof in een werk. Deze optie is bij het ontwerp vervallen. Overigens wordt erop gewezen de reikwijdte ten opzichte van het voorontwerp is beperkt. Het ontwerp geldt niet voor een ieder die een ingreep doet in de Rijntakken, maar voor maatschappelijk relevante projecten. Deze beperking is op verzoek van het ministerie van V&W in de beleidsregels opgenomen om zo de juridische afbreukrisico's te reduceren.

Vershil ontwerp-beleidsnotitie en definitieve beleidsnotitie

(april 2002 - heden).

De verschillen zijn vooral redactioneel van aard of betreffen verduidelijkingen. Zo is de kosteneffectiviteit verder uitgewerkt. Ook zijn passages over nazorg en handhaving in de toelichting opgenomen. Uit inspraakreacties blijkt dat behoefte is aan nadere beschrijving van bodemonderzoek. Via landelijke protocollen wordt hier invulling aangegeven. De verwachting is dat de relevante protocollen gelijktijdig met dit beleid beschikbaar zijn.

Een belangrijk inhoudelijk punt.

Uit het bezwaarschrift van LNV blijkt dat bij natuurontwikkelingsprojecten in de uiterwaarden situaties optreden dat de achterblijvende bodem na ontgraven aan de saneringsdoelstelling voldoet en de overblijvende grond niet als bodem kan worden hergebruikt, omdat deze ernstig verontreinigd is (klasse 4). Hergebruik als bodem is volgens het (ontwerp)-beleid niet mogelijk omdat hiermee niet aan de saneringsdoelstelling wordt voldaan. Het alternatief, afvoeren naar een zandwinput in de buurt, is volgens LNV met name bij kleinschalige uiterwaardprojecten te duur. De opstellers hebben naar aanleiding van de inspraak van LNV onderzoek gedaan naar andere mogelijkheden voor het toepassen van klasse 4 grond. Aan alle mogelijke oplossingen zitten haken en ogen.

Uiteindelijk is in een bestuurlijk overleg met de betrokken provincies en Rijkswaterstaat besloten om de (ontwerp)-beleidsnotitie aan te passen en het toepassen van ernstig verontreinigd materiaal als bodem, onder voorwaarden, mogelijk te maken. Dit mag alleen als andere oplossingen niet kosteneffectief zijn, de toe te passen uiterwaardgrond tenminste dezelfde kwaliteit en een vergelijkbaar verontreinigingsprofiel heeft als de ontvangende bodem, deze toepassing erosiebestendig is en de saneringsdoelstelling, door natuurlijke sedimentatie, op termijn gerealiseerd kan worden. Deze oplossing is zowel voor LNV als voor VROM acceptabel.

Communicatie:

Na vaststelling van het Beleid Actief Bodembeheer Rijntakken moet het beleid geïmplementeerd worden. Hierbij is het noodzakelijk dat er een goede communicatie met diverse betrokkenen plaats vindt en dat de vergunningverleners worden ondersteund met kennis en evt. capaciteit. Informatie-uitwisseling in de proefprojecten nu en straks bij alle lopende projecten is van groot belang. Kennisbundeling is hierbij gewenst. Voor dit doel wordt, gezamenlijk met de andere betrokken provincies en RWS, een Steunpunt Actief Bodembeheer Rijntakken en Maas opgezet.

Gedeputeerde staten,

voorzitter, Mr B. Staal

griffier, Drs. H.H. Sietsma